

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע

"חג השבועות"

*****

עורך: הרב יוסף ברנר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

ואיך אפשר לומר שהיים בזכות זה? אלא מתרץ הגאון, מוכרחים לומר שאנו היים היום, בזכות ה'הכנה' של העקידה! כי העקידה היתה ביום השלישי כפי שכתוב בתורה (בראשית כב. ד) "ביום השלישי וישא אברהם את עיניו", כלומר, יומיים לפני כן היה רק ההכנה – ההכנה למצוה, בהם הלך אברהם והשכים קום, ויחבוש את המורו, ועמד בניסיונות שהערים עליו השמן, והצליח לגבור עליו, ובזכות זה אנו היים. ובכך הוא מפרש: "יהיינו מיומיים" – כל עיקר חיותנו הוא מאותם יומיים של הכנה בו הכין אברהם אבינו את עצמו למצוה זו שנצטווה ע"י הקב"ה. כי "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו" – זכות אותה מצווה של העקידה שנעשתה ביום השלישי, אותה נקבל רק במצב שהקב"ה יקימנו מן העולם הזה ונחיה לפניו היי נצח בעולם הבא...

וא"כ, כאשר זוכים אנו השנה ליומיים שקמים ושלווים של ימי שישי ושבת שבהם אפשר להכין עצמנו הכנה כראוי, ולקבל עליהם גם שכר טוב בעולם הזה, צריכים אנו לשמרם להעריכם ולהוקירם, כי "כגודל ההכנה כך היא גודל הקבלה"!!!

גודל מעלת וסגולת חג השבועות!

נאמר בתורה (דברים פר' ראה מזו יא) לגבי חג השבועות "ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך וכו' במקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם". ומסביר הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע הסבר נורא: את המילים "במקום" ננקד ונקרא: בְּמִקוֹם, וכך נפרש את הפסוק: "ושמחת לפני ה' אלקיך" – בחג השבועות יש מצוה לשמוח לפני ה' אלקיך בעמלות ושמחת התורה הק', ויכול כל אדם להגיע למדרגות רמות ונשגבות, ואפילו היהודי הפשוט ביותר כמו עבדך ואמתך יכולים להגיע למעלת הנביאות של צדיק הדור של צדיק יסוד עולם, וזה הכוונה, "בְּמִקוֹם אשר בחר ה'" – בְּמִקוֹם מה שאתה יודע כל השנה אשר בחר ה' את הצדיק יסוד עולם כצדיק הדור, יכול כל אדם להגיע לדרגה זו בכח קדושת לילה קדוש ונשגב זה כגודל שבנביאים!

והמשיך החתם סופר ואמר, לכן המנהג שתולים אילני סרק בבתי הכנסת בחג השבועות כמובא בהלכה, כדי לרמוז ולהודיע בשער בת רבים, שכל אחד ואחד, אפילו הפשוט שבפשוטים שמתנהג ועוסק בענייני סרק במשך כל ימות השנה, יכול להתעלות גבוה גבוה ביום גדול זה, ולהגיע למעלת "גדול שבנביאים" כלשונו הק'.

והמשיך החתם סופר זי"ע והסביר לפי זה באופן נפלא את מה שהגמרא מספרת במסכת פסחים: מר בריה דרב הונא היה יושב בתענית במשך כל ימות השנה חוץ מעצרת וערב יום הכיפורים. ומסביר התוס' (בגמרא ברכות כט.), שמה שהיה יושב בתענית כל השנה – היה תענית הלום!

שאל החתם סופר, א"כ, משמע מכאן שאפילו בשבתות התענה כי זה

גודל המתנה והאפשרות שנתן לנו הקב"ה!...

אמר הכותב: לפני כשנתיים בגליון שיצא מיד לאחר חג השבועות, הכאתי בפניכם אמרה נפלאה ששמעתי בעת נעילת חג השבועות דאז, מאת כ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולץ שליט"א – אמרה מיוחדת הנותנת תקווה ושמהה לכל יהודי באשר הוא שם. ולתועלת העינין אביא זאת שוב בפניכם:

מובא בגמרא (שבת פה:) אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, מה לילוד אישה בינינו? אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים"? אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה. אמר לפניו, רבש"ע מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה.

והקשה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לכאורה צריכים להבין: א. מה הלשון "החזיר להם תשובה", היה צריך לומר תענה להם תשובה? ב. למה אמר הקב"ה "אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה" וכי בלי לאחוז בכסא אי אפשר לענות תשובה? אלא ההסבר הוא: שמענת המלאכים הייתה, איך אפשר לתת את התורה לאנשים פשוטים שיהטאו ויעברו על מצוות התורה, ומה התועלת בנתינת התורה לעם ישראל? וזה שאלו המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו"? אמר לו הקב"ה למשה החזיר להם תשובה – תענה להם ששם למטה יש מושג "חזרה בתשובה". שעל אף שאדם הוטא יש לו אפשרות לחזור בתשובה ולפתוח דף חדש. "אמר לפניו רבש"ע מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם" – אני מפחד לומר למלאכים, שמא לא יקבלו זאת, מכיוון שאין הם מכירים בכוח התשובה. "אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה" – שהרי אמרו חז"ל (יומא פו.) גדולה תשובה שמוגעת עד כסא הכבוד, הרי מכסא הכבוד הוכחה שיש מושג תשובה לאדם, וזה מה שאמר לו הקב"ה, אחוז בכסא כבודי ו"חזור" להן תשובה, ובוה יתבטלו כל טענותיהם....

הכנה לקבלת התורה!

אמר הכותב: מתנה גדולה נתן לנו הקב"ה בשנה זו את ליל ויום השבת קודש שלפני החג כהכנה רוחנית גדולה לקראת יום קבלת התורה, וסימוכין לכך אפשר אולי למצוא בדבריו הק' של הגאון מוילנא זי"ע שהסביר את דברי הכתוב בנביא (הושע ו. ב) "יהיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו". שהרי ידועים דברי חז"ל, שכלל ישראל היים היום בזכות עקידת יצחק. ולכאורה נשאלת השאלה, הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא,

היה תענית הלום, או מדוע דווקא בשבועות לא התענה? אלא הסביר החת"ס על פי מה שמוכח בספר "תורת היים" שהגמרא אומרת במסכת ברכות שאחד שיש לו הלום רע שיעמוד ב"ברכת כהנים" בשעה שהכהנים פורשים כפייהם. ומסביר ה"תורת היים" מה הטעם בדבר? אלא שהרי כל הפחד מחלום רע, הוא מחשש, שחלום הוא אחד משישים בנבואה, ולכן החשש שמוא הוא יתממש, אבל ידוע מה שכתוב בזהר הק' שבברכת כהנים יש השראת השכינה כמו מצב של נבואה, ולכן כשמברכים הכהנים הם מכבילים את החלום שהוא רק אחד משישים בנבואה.

ועל פי זה הוא מסביר מדוע מר בריה דרב הונא לא התענה בחג השבועות, כי הרי כל התעניות שלו היו כאמור, בגלל תענית הלום, והרי אמרנו שבעצרת "אפילו הגרוע שבישראל כמוהו כגדול שבנביאים", וממילא הוא לא היה צריך או להתענות כי כמו בברכת כהנים כח הנבואה מכבילת את החלום...

ומכאן נבין ונראה במקצת את גודל מעלת והשגת יום קדוש זה!...

כל הלומד בליל השבועות ללא הפסק והסחת הדעת, זוכה לגילוי אליהו!

מקובל בשם הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע שכל הלומד ללא הפסק והסחת הדעת כלל בליל שבועות, זוכה לגילוי אליהו!

וכך סיפר ראש ישיבת המקובלים שער השמים הגאון רבי היים יהודה לייב אויערבאך זי"ע (אביו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל): באחת השנים בבוקר חג השבועות כשהורתי מהתפילה, הגיע ממולי שכני הגאון הצדיק הדיין מפאפא זי"ע. וכשהבטתי בפניו, ראיתי את פניו מאירים וזוהרים יותר מהאופן הרגיל בו הכרתיו. וכששאלתי אותו, מדוע פניך מאירים היום? השיב לי בענוה: לא הייתי הולך ומספר זאת, רק אם כבר שאלת, אומר לך את הדבר המבטח אשר קרה לי הלילה.

כתלמיד בישיבתו של הגה"ק בעל הכתב סופר זי"ע בנו של החתם סופר זי"ע, שמעתי ממנו את אשר אמר אביו הק' שכל הלומד ללא הפסק והסחת הדעת כלל בליל שבועות, זוכה לגילוי אליהו!

וניסתי גם אני במשך שנים את הדבר הזה, אך ללא הצלחה, כי דבר זה הוא קשה מלהשיגו. אך בשנה זו היה לי יישוב הדעת באופן מיוחד, והצלחתי לשבת בריכוז מלא ללא שום היסח הדעת במשך שעות רבות בלימוד ועמל התורה.

לפתע, באמצע לימודי, מתיישב לידי אדם אחד וכידו ספר הזוהר הק', והציע לי לשמוע את הסברו על קטע מסוים בזהר שהיה מוקשה לי במשך שנים פירושו, ופירש לי זאת באופן מופלא.

אני, ששמחתי מאד על כך, עצמתי את עיני לכמה רגעים בכדי לראות ולהשב בעצמי, אם הפירוש נכון ואמיתי, אך כשפתחתי את עיני, לא מצאתיו! פרח לו איש האמת!...

ניגשתי אל הדיין מפאפא - סיים רבי היים יהודה לייב לספר, ונשקתיו על מצחו וקראתי בקול: "אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום!..."

בכדי לקבל את התורה צריכים להיות באחדות כלל ישראל!

התורה הק' מלמדת אותנו בפרשת יתרו (שמות יט. ב) "בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני וכו' ויהן שם ישראל נגד ההר". ומפרש רש"י: "ויהן שם ישראל" - כאיש אחד בלב אחד. ומבואר מכאן, שההכנה העיקרית לקבלת התורה היתה אחדות הלבבות בין ישראל, וללא זאת לא היה אפשרי לקבל את התורה.

ולכאורה צריכים להבין, מהו הסיבה שאותה אחדות ישראל - ההרגשה שאיש אחד בלב אחד, היא ההכנה היחידה שכתובה

בתורה שהכינו עם ישראל את עצמם לקראת מעמד שנב זה ללא שנצטוו, כמה נשתנה הכנה זו משאר סוגי הכנות שראתה התורה לכותבה ולהדגישה כתנאי הראשון לקבלת התורה?

אלא טעם הדבר, דהנה תרי"ג מצוות ניתנו לישראל, ברם אי אפשר לאדם אחד לקיים את כולן, וכגון מצוות כהנים אינן נוהגות אצל לויים וישראלים, ואף אם יקיים את המצוות, הנה מי יאמר זכיתי לבי לקיימן בתכלית השלימות במעשה ובמחשבה נכונה, ולפעמים נאנם מלקיים מצוה, נמצא שאין מציאות לאיש אחד לקיים את כל המצוות.

ברם, איתא בספר הק' "נועם אלימלך" להרה"ק רבי אלימלך מליעז'נסק זי"ע (פר' מצורע) לפרש את דברי הו"ל (קידושין מ.)

"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה". שלפעמים עולה בדעת איש מישראל מחשבה טובה וחשק רב לקיים איוו מצוה, אולם הוא נאנם מלקיימה, אם משום שהמצוה עולה בדמים מרובים, ואין לאל ידו למצוא מוצא לכסף, או סיבה אחרת, והנה באותה שעה מצוי איש אחר מישראל המקיים את המצוה הזאת במעשה, ברם חסרה לו המחשבה הנכונה, כי אינו מקיים את המצוה לשם שמים, נמצא שלראשון יש מחשבת מצוה בלי מעשה, ולהשני יש מעשה מצוה בלי מחשבה. והנה הקב"ה ברוב חסדיו מצרף את המחשבה הטובה של איש יהודי זה, אל המעשה הטוב של איש יהודי אחר, ובצירוף שניהם נעשה המצוה בשלימות, ועולה לכל אחד ואחד כאילו עשאה בשלימות במעשה ובמחשבה, וזהו הפשט "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה" - דמחשבה טובה של זה מצרפו הקב"ה למעשה של אחר.

ועל פי זה שפיר יתכן לקיים כל התרי"ג מצוות, כי הקב"ה מצרף גם את המחשבה טובה של כל איש מישראל אל מעשהו הטוב של אחרים, ובצירוף כל ישראל מתקיימן כל המצוות ועולות לכל אחד ואחד.

אולם כל זה יתכן אם ישראל הם כאיש אחד בלב אחד, כי אז שפיר יש לצרף מחשבה טובה למעשה טוב של כל אחד, אבל אם קיים ח"ו פירוד לבבות, איך אפשר לבקש מהקב"ה שיצרף מחשבות טובות של ישראל אחד למעשה הטוב של חבירו, כיון שהוא עצמו אינו רוצה להצטרף אליו, ולכן טרם שקיבלו ישראל את התורה הוצרכו לבוא לידי אחדות לבבות, והיינו ויהן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד, ועל ידי זה זכו לקבלת התורה.

ואין יותר מתאים מכאן בכדי להביא את הסברו הנפלא של הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע, על מאמר הו"ל (זבחים קטז.) "כשניתנה תורה לישראל נתקבצו אומות העולם אצל בלעם הרשע ושאלו אותו שמא מבול בא לעולם? אמר להם: 'ה' עוז לעמו יתן'. פתחו כולם ואמרו: 'ה' יברך את עמו בשלום'.

ויש להבין, למה דימו אומות העולם כשניתנה התורה שהיה הקב"ה מביא מבול על העולם? ומה היה תשובתו של בלעם אליהם?

אלא ענה והסביר: שאחדות בין הבריות נובעת לפעמים בגלל סכנה משותפת, כי בעת צרה מתקבצים הרבה כיתות נפרדות ועושות שלום ביניהן כדי שינצלו מהצרה. אמנם, אין זו אחדות אמיתית. ועד שעת מתן תורה לא היה זמן שהיו כל הברואים יחד בשלום, רק בשעת סכנת המבול נתקיים "וגר זאב עם כבש" כשהו ביחד בתיבת נח. אבל אין אנו מצפים לשלום כזה, אלא לשלום אמיתי שישלוט גם בשעת רגיעה ושלום.

ולכן כשקיבלו ישראל את התורה באחדות שלימה כאיש אחד בלב אחד - ראו זאת האומות וחשבו אולי חשש סכנה גורם את האחדות - "שמא מבול בא לעולם", השיב להם בלעם: "ה' עוז לעמו יתן" - אחדות זו היא אחדות אמיתית, היא אחדות מפני שה' נתן את עונו - את התורה לעם ישראל, והיא זו שמאחדת אותם במטרה המשותפת לקבל את התורה שניתנת לקיום אך ורק באחדות כלל ישראל, כששמעו זאת אומות עולם, מיד פתחו ואמרו: "ה' יברך את עמו בשלום" - כי השלום הזה אין הוא תוצאה של קללה, אלא, ברכה יש בו...

תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב. ויהי בישראל מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל (דברים לג. ד) בשו"ע (הו"מ סימן ס') מובא, שלדעת הרמב"ם, המחייב עצמו בדבר שאינו קצוב, כגון שנתחייב לזון את חברו ולא קצב כמה שנים, אע"פ שקנה חברו מידו לא נתחייב. ולפי זה קשה – איך נתחייבו ישראל בקבלת התורה כשאמרו "נעשה ונשמע", כיון שהתורה היא דבר שאין לו קצבה, שהרי "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (עין עירובין כ"א). ותירצו שני תירוצים: ה"נהלת בנימין" תירץ, שהתחייבות כלפי מלך חלה גם על דבר שאין לו קצבה. א"כ, כשאנו התחייבנו כלפי מלך מלי המלכים לשמור התורה, חל החיוב גם על דבר שאין לו קצבה. ואילו ה"לחם רב" תירץ, שרק גבי יחיד שהתחייב אנו אומרים שבדבר שאין לו קצבה לא חלה ההתחייבות, אבל רבים שהתחייבו, חזקה כח הרבים להתחייב גם בדבר שאין לו קצבה. והסביר הגה"ק בעל ה"שדי חמד" זי"ע ששני תירוצים אלו מרומזים בפסוקים באופן מיוחד: "תורה צוה לנו מורשה קהלת יעקב", וזה חיוב על קהילת יעקב לדורות הבאים לקיים מה שקיבלו אבותינו. אך קשה, הלא התורה היא דבר שאין לה קצבה ולא חל החיוב? על זה מתרץ הפסוק "ויהי בישראל מלך" שהתחייבות היא כלפי מלך, ולא עוד אלא ש"בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל" שהיתה התחייבות רבים, שבשני המקרים האלה חלה ההתחייבות גם בדבר שאין לו קצבה, ולכן "נעשה ונשמע" בעינו עומד...

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני. ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר (יתרו יט. א-ב)
אמר הכותב: כמדומני שאי אפשר להתחיל ולכתוב על עניני קבלת התורה, בלי שנביא בפניכם את דברי האור החיים הקדוש זי"ע המפורסמים על פסוקים אלו, שכבר אמר עליהם הרה"ק רמ"מ מקוצץ זי"ע שכאשר כתב האור החיים הקדוש את חיבורו על פרשת "בחדש השלישי" ניתזו גיצי אש מקולמוסו... וכמו כן היה הרה"ק רבי מרדכי מלעכויטש זי"ע אומר: כי הדפים של הקטע הזה של ספר האור החיים – כוערים באש... וע"כ הנני מביא בפניכם את דברי האור החיים הקדוש במלואם בלשונו המתוק והקדוש:

בחדש השלישי וגו'. הנה למה שקדם מעוצם חיבתו יתברך בישראל וגודל חשקו לתת להם ארוסתם זאת התורה, תקשה. למה נתעכב ה' מתת התורה עד הודש השלישי כי מן סימני האהבה היא שלא יתעכב חושק מבא לחשוקתו. ואם לצד הדרך, הלא מצינו שאפילו לאליעזר עבד אברהם קפצה לו הארץ (סנהדרין צ"ה). בלכתו לקחת אשה ליצחק ומכל שכן וקל והומר להתנות נשיאת ראש תקפץ הארץ וגם השמים אם יצטרכו לה, אשר על כן בא הקדוש ברוך הוא ונתן אמתלא (סיבה) לדבר, כי לא מעוט החושק הוא הסובב, אלא לצד הכשרת ההתן כי לא היו ישראל ראויים לצד שהיו בארץ הטמאה והיו לנדה ביניהם והוצרכו לספור ספירת מהרתם שבע שבתות כדרך ז' נקיים אשר צוה ה' לזבח (זוהר ח"ג צ"ז:) והוא אומר "לצאת בני ישראל", פרוש לסיבת יציאתם מארץ מצרים הוא הסובב עכבת הדבר עד ההודש הג'. והראיה, כי כשקרבו ימי הכשרתם, בו ביום נסעו בו ביום באו, והוא אומר "ביום הזה" פרוש שנסעו בו ביום באו, וכן הובא בדבריהם ז"ל (שבת פ"ז:) שביום שנסעו בו באו. וממשיך האור החיים הקדוש וכותב: והצצתי בענין ואראה עוצם חשקו יתברך בישראל שנכרת מתוך מעשיו בהעיר למה המריחם ה' בדרך עד ההודש הג'. ואם לסיבה שכתבנו, עדיין תקשה שהיה לו לקפץ הארץ ולהגיע למדבר סיני בו ביום ושם יתעכבו עד ספור ז' שבועות ויהיה זמן הכושר כנוצר: אכן זה

יגיד עוצם חשק נתינת התורה לישראל, כי לגודל חשקו ברוך הוא בהם לא רצה להביאם ולהתעכב זמן ארוך בלא התונה בבית התנות, ולזה היה ממעיט הימים בריחוק מקום, ותקח לך שעורן של דברים (דוגמא), מחשוק וחשוקתו כי לא יצמער בעכבתו מבוא אליה כל זמן שלא הגיעו עת דודים ועדיין לא עלתה כלה בחופתה, אשר לא כן בעת כלה בחופתה לא יעצור כח לעכב ביאתו אליה...

ויסעו מרפידים – ממשיך האור החיים הקדוש וכותב: קשה למה אחר המוקדם, כי פסוק זה היה לו להקדים קודם פסוק שלפניו שאמר באו מדבר סיני, ואולי שהוא על דרך אומרם (סנהדרין ק"ה:) אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר, שלהיות כי הוא זה יום המקנה לבורא לתורה לעולם לעליונים ולתחתונים ומיום הבריאה והם יושבים ומצפים מתי יבוא בני ישראל מדבר סיני. לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כח לספר סדר הדבר ותכף קדמה ההודעה באומרו "ביום הזה באו מדבר סיני" הגיע חושק ונחשק לחושק וחשוק ושמהו שמים וארץ כי זה תכלית הבריאה ותקותה, ואחר כך חזר הכתוב להודיע פרטן של דברים... וממשיך עוד האור החיים הקדוש – להסביר שלושה דברים עיקריים כהננה לקבלת התורה, ועיי"ש כי הדברים מתוקים וקדושים ומכניסים התעוררות עצומה...

ויסעו מרפידים ויבאו במדבר סיני (יתרו יט. ב)
מקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה זה בתשובה אף זה בתשובה (רש"י). שאלו חסידים את הרה"ק רבי צבי מלומז זי"ע: אחרי ששבו בנסיעתם מרפידים, על מה היה להם לשוב עוד בכואם לסיני? השיב הרבי: דרכם של בעלי תשובה שהם שבים כשהכירו בחטאם ותיכף מתחרטים, ואחר כך עוד לעת שהם זוכין לקיים איזושהי מצוה, מתחרטין שוב ביתר שאת על החטא, כי אמנם רק עתה מסוגלים להכיר כראוי את עומק הפגם שפגמו. וזו היא התשובה השלמה. בבוא ישראל למדבר סיני, השיגו התרוממות הדעת, ותיכף ברגע זה עשו תשובה מחדש...

על משקל דומה פירש הרה"ק בעל הישמה ישראל זי"ע את התפילה בסיום שמונה עשרה: "ואחרי מצותיך תרדוף נפשי". כלומר: אחרי שאקיים את המצוה, תתרום הכרתי וארדוף להשיג ולקיים עוד מצוות, ולא תדע נפשי שבעה...

וגם הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע כך היה דורש לענין בעלי תשובה: "שוכו כנים שוככים" – "שוכו כנים – עשו תשובה, "שוככים" – על תשובתכם, כלום כך שבים בתשובה?!

ואילו השל"ה הקדוש זי"ע כתב על דברי רש"י הנ"ל – "מה ביאתן למדבר סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה": הנה בני ישראל עשו תשובה קודם שקבלו את התורה. מכאן רמז למה שכתבו מקצת מקובלים, כי לפעמים נמנע האדם מלהבין איזה פשט או איזה חקירה והשגה, ודבר זה מחמת הקליפה, מאיזה עיון שעשה, המבדלת בינו ובין העיון. על כן צריך האדם לפשפש במעשיו, ויתחרט על עיונותיו, ויתוודה וישוב אל ה', ויתפלל אליו יתברך שהוא יחננו דעת, וילמדהו בינה. ורמז לדבר, סמיכת ברכת "אתה חונן לאדם דעת" לברכת "השבינו אבינו לתורתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך"...

בספר עמוד האש שכתב תלמידו של הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זי"ע המכונה "השרף מברסק", מספר שם תלמידו, שהיה רבינו לומד עם אחד מטובי תלמידיו מידי לילה שיעור עיון שש שעות רצופות! פעמים היה שוקע במחשבותיו שעה ממושכת, מנסה למצוא פתרון ליישב קושיותיו וספיקותיו, והיה אם בכל זאת לא השיג מוצא ליישר את ההדורים, היה מבקש את התלמיד היושב לפניו להזכיר בקול רם על לשון הגמרא מילה במילה, ובינתיים היה צועד לאורך החדר מרוכז בעיונו, עד שלבסוף התפרץ מעיניו שטף של דמעות ובכי, פרש לקרן זווית והתפלל בלב נשבר: חנני ה' חנני, האר עיני בתורתך. התוודה תפילת וידוי והפריש צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס, אורו עיניו ויצא אל המרחב. לעתים תכופות היה נשנה הזיון זה, מעיד התלמיד...

ומשה עלה אל האלוקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי (יתרו יט. ג-ד)

אמר הרחיק רבי משה אליקים בריעה מקונונין זי"ע – רש"י, דרש את מה שדרש, אך הנראה לי – שזהו מה שדרש מאיתנו הקב"ה! "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי" – כנשר הזה שנקרא "נשר" על שם שנוצותיו מזומנות והוא מתעטם כל פעם מחדש בנוצות ובכנפיים חדשות – כך גם יהודי צריך להיות מהונן בסגולה זו, להתנער בכל עת מצוא מקליפות וזוחמא שנדבקו בו בעבר ולעמות מעיל צדקה חדש, כקטן שנולד. רק לא להיסחף במחשבות תוגה על מעשיו שקלקל ולשקוע בתהום היאוש הלילה. רק כך אפשר לקבל את התורה. רק על סמך תכונה סגולית זו קרא ה': "ואבא אתכם אלי"!!!

ומשה עלה אל האלוקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל.

"כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" – אמרו הו"ל: "כה תאמר" – בלשון הזה ובסדר הזה. "לבית יעקב" – אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה. "ותגיד לבני ישראל" – אלו האנשים, עונשים ודקדוקים פרש לזכרים דברים הקשים כגידים. שאל הרח"ק בעל השפת אמת זי"ע – הרי משה רבנו נצטוו להגיד לכולם כלשון הזה, אם כן, מה שייך לנשים לשון רכה, ולזכרים דברים הקשים כגידין? ומתריך השפת אמת: אין הכי נמי! לשניהם הוא דיבר אותו הדבר כלשון הזה, רק כל אחד הרגיש מה שהוא יכול להרגיש, וההסבר הוא כך: דאכן לנשים ולקטני הדעת, כשאומרים להם דברים אלו שהקב"ה קירב אותנו, והרים אותנו מכל העמים, כנשר יעיר קינו – עבורם הם דברי פתוי. אבל לאנשים המבינים, יודעים שאין קבלה זו דבר קטן, ומקבלין על עצמם עול גדול ונורא להיות עבדי הקב"ה ולברר מלכותו בעולם... משל למה הדבר דומה: למלך שלקח התן לבתו, שומע ההתן שמהללים ומשבחים את המלך, ועל גודל מלכותו והפלטת חכמתו, אז אם הוא התן טיפש, הוא שמח ומרוצה, אבל אם הוא התן חכם, הוא מתחיל לדאוג ונשכר לבו, מי אני שאהיה התן המלך, וככל שמספרים לו יותר בשבחי המלך נשכר לבו בקרבו כיצד יוכל להיות התן של מלך כה גדול. הנמשל מובן, כי לאנשים בני דעת היו הדברים הנפלאים קשים כגידין...

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (יתרו יט. ו)

"אלה הדברים" – לא פחות ולא יותר (רש"י). ותמהו המפרשים וכי תעלה על הדעת שמושה רבנו ע"ה ישנה ויוסיף על דברי השי"ת או יפחות מדברי השי"ת. וכבר רבו התירוצים ע"כ. אך תירוץ מיוחד תריך הרח"ק בעל האמרי חיים זי"ע על פי מעשה שהיה עם אביו הרח"ק בעל האהבת ישראל זי"ע. פעם ישב בעל האהבת ישראל באחת המקומות במאריענבד (עיירת מרפא), ובא אדם מרחוק והתיישב לידו, ואמר לרבי שהוא חסיד... שאלו הרבי כמה אתה חסיד? השיב לו הלה, בזה שהוא שותה יי"ש... אמר לו הרבי: שותה יי"ש אינו חסיד אלא שיכור... שאלו הנ"ל, אם כן מהו חסיד. השיב לו הרבי, חסיד הוא מי ש"הרבה אינו מיותר לו, ומעט גם כן מספיק לו". והכוונה, שהוא מסתפק במה שיש לו בין הרבה ובין מעט!!!

וסיים האמרי חיים זי"ע: מה שאמר אבי הקדוש הוא לאו דווקא בגשמיות אלא גם ברוחניות, שהעיקר הוא לידע שמעט אינו פחות, והרבה אינו יותר מדאי, וזהו כלל גדול בעבודת השי"ת!!! ואפשר שזה מרומז כאן, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", היאך מתעלים למדרגה זו, כותב רש"י – "אלה הדברים,

לא פחות ולא יותר" – שלא ימדוד לפי הפחות או לפי היותר, אלא לדעת שמעט אינו פחות, והרבה אינו יותר מדאי ... ויאמר ה' למשה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם (יתרו יט. ז)

אמר הרח"ק בעל הבית אברהם זי"ע – כאן, בעת ההכנה לקבלת התורה, רמזה לנו תורה תכסים מתכסימי המלחמה ביצר הרע, שהיציצה"ר מפתה לאדם: רק עוד היום שמע בקולי, והחל ממחר תתחיל להתקדש... ועל האדם להשיבו: לא! כי נהפוך הוא – היום אינני שומע בקולך, ומחר נראה, אזלי אשמע לקולך אולי לא... "וקדשתם היום" – היום אני מתקדש בכל מחיר – "ומחר" אשקול ואדע מה לעשות...

ויאמר ה' אל משה לך אל העם וכו' והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר כל הנוגע בהר מות יומת (יתרו יט. י-יב)

כל הלומד את הפסוקים הללו המתארים איך ובאיזה אופן אמר הקב"ה להכין את עם ישראל לקבלת התורה, ישים לב, שהקב"ה נתן ציווי מיוחד (שהחזיר על עצמו מספר פעמים) למשה רבנו שיזהיר את עם ישראל לבל יקרבו להר, וגם נתן לכך הוראה מיוחדת "הגבל את ההר", וכן מזהירה התורה: "כל הנוגע בהר מות יומת", "לא תגע בו יד, כי סקול יסקל או ירה יורה וכו'", "והכהנים והעם אל ירסו לעלות אל ה' פן יפרץ בם". ולכאורה צריכים להכין מה פשר האזהרות וההקפדות בדבר זה באופן נחרץ כל כך יותר משאר כל הדברים? אלא, שמעתי מהמגיד הנודע הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א לתת הסבר מיוחד לכך, בהקדם סיפור שאירע בישיבתו של הסבא מקלם זי"ע:

בישיבתו של הסבא מקלם הייתה מוקמת גדר סביב בנין הישיבה, והבחורים שהגיעו מידי יום לבנין הישיבה, היו צריכים לעשות עיקוף קטן בכדי להגיע לפתח בנין הישיבה. יום אחד, מביט הסבא מקלם מחלוץ ביתו, שהיה מול בנין הישיבה, ורואה את אחד הבחורים מתקרב לבנין, אך במקום לעקוף, החליט לקצר ולקפוץ את הגדר וכך להסוך את העיקוף, הביט בו הסבא ושמר זאת לעצמו. אך למחרת שוב נשנה אותו מקרה, וביום השלישי שוב קרה מקרה זה. ואז, מיד נכנס הסבא לתפילת שהרית, ולאחר התפילה, הורה לבחור לקחת את הפציו ולעזוב את הישיבה, מקומך אינו כאן! פסק.

כששמעו זאת בני הישיבה ורבניה נדהמו לשמוע על העונש החמור שנענש אותו בחור והכל התלהשו מי יודע איזה עוד דברים שאינם ידועים, גרמו לעונש כל כך חמור!!!

כששמע זאת הסבא מקלם, נכנס אל היכל הישיבה ועלה על הבימה ופתח בקולו: לא! אין פה עוד שום סיפורים לא ידועים, וכל מה שלוחשים אין זה אמת כלל! אלא מה כן... המשיך הסבא ואמר: כשאני ראיני את הבחור הזה קופץ את הגדר פעם אחת, שניה, שלישית, הבנתי שכחור זה כבר עבר הרבה איסורים! ואז המשיך לומר את המשפט הבא: "אם בחור קפץ גדר אבנים אחת, מי יודע כמה גדרים וסייגים בעבודת ה' הוא כבר עבר!"... והמשיך להסביר, כשאדם עושה ועובר על משהו שיגרתי שכולם עושים מידי יום, כגון דבר זה לעשות עיקוף קטן, והולך ומשנה ממה שכולם עושים, סימן שבעוד דברים, הרבה יותר נשגבים, אינו פוחד לשנות ולעשות דין לעצמו... אם אדם עושה קיצורי דרך, מי יודע עוד כמה "קיצורים" הוא מרשה לעצמו!!! ואכן לאחר זמן מה הובררו הדברים וראו שהסבא מקלם צדק בשולחו את בחור זה מן הישיבה...

ועל פי זה הסביר ואמר: מובן למה הייתה כל כך ההקפדה בהר סיני על כך שלא לעלות להר ולא לפרוץ את הגדר, כי כשהקב"ה הולך לתת את התורה והחוקים והמשפטים, הגדרים והסייגים, רצה להמחיש לפנינו עד כמה הם חמורים פריצת גדר גשמית, כי אם אדם משנה מהליכות עולם וסדרים רגילים, יכול הוא בקלות גם לפרוץ גדרים וסייגים של התורה הקדושה...

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים (יתרו כ. טו)

סח הרה"ק רבי שמואל מפלונים זי"ע: אם נתבונן, נראה, שלפני מתן תורה לא מוזכר כלל שהיה לפידים, רק מוזכר שהיו קולות וברקים, והנה כאן מיד לאחר עשרת הדברות כתוב: "וכל העם רואים את הלפידים", ולמה הם לא הוזכרו עד עכשיו? אלא התירוץ הוא: כי לפני מתן תורה היה אמנם קולות וברקים, אך הם כמבעם – קולות וברקים שעושים רעש גדול ומאירים ומיד מתנפצים והולכים להם, כאותם אנשים ריקניים שיודעים לצעוק ולעשות קולות עם פנסים וברקים, אבל בסוף מתברר שאין בינם כלום... אבל אחרי שכבר מקבלים את התורה זהו כבר קולות מסוג אחר, זכו לקולות עם לפידים, הארה מתקיימת, כמו הלפיד שאישו נאהות בשמן ובפתילים...

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק, ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים (יתרו כ. טו).

(יח)

היה הרה"ק רבי מנחם מנדל מוקצק זי"ע אומר בהריפותו: "וירא" – אפשר לראות, "וינעו" – ואפילו אפשר להתנועע, ואף על פי כן "ויעמדו מרחוק" – ולהיות רחוקים מסיני ומתורה...

כעין זה מובא בספר ליקוטי מהרי"ל להרה"ק רבי יהודה לייב מזקליקוב זי"ע, ומביא שם מעשה שאירע עמו, וכך כותב: בהיותי אצל הרבי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע בשעה שהלך לסוכה קודם ההלל לברך על הלולב, וכל הבאים הלכו אחריו, הלכתי גם אני. ההכנות נמשכו כשעה, בתנועות וקולות. התמוך נדחק ונדחה לראות את הרבי בהכנותיו, ונדמה היה להם שמושיגים יראת שמיים ומדריגות של קדושה. אולם אני ישבתי על הספסל בצד, ולא עשיתי את הטפל לעיקר. כאשר הגיע הרבי לקיום המצוה והפסיק את התנועות ההיצוניות, נסתלקו העם. אז התבוננתי היטב בברכת הרבי ובנענועים, ואין לשער מדריגתו הגדולה בשעת הברכה... ומפרש לפי זה את הפסוק "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק" – המון העם מסתכלים רק על התנועות ההיצוניות, והם מתנועעים אבל "ויעמדו מרחוק". אולם "ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים" – לא השגיח לקולות ולברקים אלא לפנימיות של עשרת הדברות. מי שהוא בר דעת מתבונן בעיקר הדבר, אל פנימיות המצוה, אשר שם האלוקים...

שבועות יום הדין בתורה – ברוחניות!

כתב הר"ן בדרשותיו, כשם שראש השנה הוא יום הדין לכל עניני העולם, משום שבו עמד אדם הראשון בדין, ובחג (סוכות) נידונין על המים כי מנסכין את המים, ובפסח נידונין על התבואה כי מביאין בו מנחת העומר, כך גם "חג השבועות שבו ניתנה התורה לכל עם ישראל, הוא יום הדין לענין קבלת התורה של כל יחיד ויחיד, ובו נקצב לכל אחד ואחד לאיזו דרגה יגיע בעסק התורה!...

כמו כן מצינו בספר ישמח ישראל להרה"ק מאלכסנדר זי"ע "כמו דבראש השנה הוא יום הדין על כל באי עולם מי יחיה ומי ימות חלילה בגשמיות, כן בחג הקדוש העצרת הזה הוא יום הדין מכל עניני פרנסת וחיות הנפש, ואת מי להיות לו לעזר ולסעד שיהיה ביכולתו ללמוד בתורת ה' בדעת צלולה ולאסוקי שמעתיא אליבא דהלכתא, כי הראש השנה שבעצרת הוא על רוחניות!..."

וכך היה הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע אומר: אני ירא מפני חג השבועות יותר מראש השנה... כי בראש השנה המשפט הוא על פרנסה, וכלשונו, א בילקע ארויף, אבילקע אראפ...

אבל לא כן בשבועות שהוא יום הדין לכמה תורה ורוחניות נספוג בשנה זו, ועל כך אני מתיירא ביותר!...

ואילו הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע נעמד פעם בחג השבועות ואמר: ריבוננו של עולם! את היום הטוב הזה, הנני אוהב הרבה יותר מראש השנה... כי בראש השנה אתה בבחינת מלך ושופט, והננו ממליכים אותך "מלוך על כל העולם כולו", ולכן אין אתה יכול למחול על כבודך, כי ידוע ההלכה "מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול. אבל בחג השבועות, זמן מתן תורתנו, הרי אתה בבחינת "רב", והיום הזה אתה יכול למחול את כל החטאים והעוונות, שהרי "רב שמחל על כבודו כבודו מחול... ולכן תוכל לזכות אותנו בדין הזה של הרוחניות, "לשנה טובה ברוחניות!..."

שבועות.

האור החיים הק' זי"ע מסביר הסבר מעניין בטעם קריאת החג בפי כולם: – "שבועות", ולא "עצרת" או ביכורים כפי שמוזכר בתורה. כי "שבועות" הוא גם מלשון "שבועה"... כי ביום מתן תורה נשבעו הם יתברך וכנסת ישראל זה לזה שבועה הדדית! אנו נשבענו לריבון העולמים, שלא נחליף אותו חלילה, באלוהים אחרים, והוא נשבע לנו, שלא יחליף אותנו בעם אחר!...

ואילו הגר"א מוילנא זי"ע אומר: כי במילים "שבועת" (חסר), רמוזים כל שמות החג: "שבועות", "ביכורים", "עצרת", "תורה",

מסופר על האחים הקדושים – הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע והרה"ק רבי פינחס בעל ההפלאה זי"ע, כשהיו ילדים רכים, פנה אליהם אביהם פעם בליל שני של פסח, אחרי ספירת העומר ושאלם: איזו מסכת אנו צריכים ללמוד כעת? ענה הגדול: עכשיו אנו צריכים ללמוד "מסכת שבועות"... שאלו האב: האמנם הושב אתה ילדי יקירי, כי מסכת שבועות עוסקת בעניני חג השבועות? ענה הילד: יודע אני גם יודע – כי מסכת שבועות עוסקת בענייניהם של הנשבעים שבועות אמת או שבועת שוא ועוד. אבל דווקא משום כך סבור אני, כי היא מתאימה כל כך ללימוד עכשיו, שהרי מאז חג השבועות הראשון, זמן מתן תורה, כולנו "מושבעים" מהר סיני לקיים את התורה. וכשנלמד מסכת שבועות נדע כמה חמורה היא השבועה ועד כמה צריך לדקדק על קיומה!... הוסיף הנער ואמר: ארבעים ותשעה ימים יש בין פסח לשבועות, ומסכת שבועות מכילה מ"ט דפים, נוכל, אם כן, ללמוד דף בכל יום, ולסיים בעזרת ה' את המסכת בערב שבועות... לשנה אחרת שאל האב את בנו הפעוט, פינחס, בן השש: אמור נא לי ילדי, איזו מסכת נתחיל ללמוד השנה לקראת חג השבועות? ענה הילד: אני סבור שראוי לנו ללמוד עכשיו שתי מסכתות! "כתובות וקידושין". ואם תשאל אותי מה העניין של המסכתות הללו לחג השבועות? אומר לך, הרי אתה אבא, למדתנו שהקדוש ברוך הוא "קידש" את עמו ישראל על ידי חופה וקידושין, כמו שכתוב "וארשתוך לי לעולם". כפה עלינו הר כניגית, דוגמת חופה, וכתובה נתן לנו – הלא היא התורה, וקידש אותנו במצוותיו, אם כן ראוי, שלפני חג השבועות, שהוא יום שקדשנו ה' לו לעם, נלמד מסכתות "כתובות וקידושין", כדי שנדע, כי הקדושין שרירין וקיימים, ושני הצדדים צריכים לקיים את תנאי הכתובה!...

זמן מתן תורתנו.

שאל הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע – מפני מה נקרא חג השבועות "זמן מתן תורתנו" ולא "זמן קבלת תורתנו"? אלא הסביר ואמר: מפני ש"זמן מתן תורתנו" היה רק פעם אחת, לפני אלפי שנים, ואילו "זמן קבלת תורתנו" לא פסק מעולם... כי בקבלת התורה חייב יהודי לעסוק מידי יום ביומו...

הגה"ק רבי ישראל מפלנט זי"ע אומר יסוד גדול בלימוד התורה: בקבלת התורה אנו רואים, כי התורה ניתנה במקום בלתי ידוע – במדבר... בזמן בלתי ידוע – דיש מחלוקת האם בו' סיון או בו' סיון... וכל זאת למה? אלא יסוד גדול אנו רואים מכאן: יש כאן הוראה לדורות הבאים, "התורה לא תלויה בזמן מיוחד, ולא במקום מסוים!..."

קייץ" – (כתאנה שנתבשלה קודם "קייץ" – עת גמר בישול שאר התאנים) אשר יראה הרוואה אותה, בעודה בכפו יבלענה" – לכן נקרא החג בשם "חג הביכורים" – חג המהירות והזריזות, לשבחן של ישראל...

מעם הקישוט בפרחים ועשבים.

המוגן אברהם זי"ע כותב: בעצרת העולם נידון על פירות האילן... אמר הקב"ה: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן (ראש השנה מ.א.) ומטעם זה נהגו להעמיד אילנות בבית הכנסת בחג השבועות...

ואילו הרח"ק **בעל הבני יששכר זי"ע** כותב: שהמנהג לקטף את הבתים בעשבי בשמים ושושנים, מקורו מבוסס על דברי המדרש המתאר את בני ישראל, בשעת מתן תורה, כשושנה. וכך נאמר במדרש (שיר השירים רבה ב' ו') משל למלך שהיה לו פרדס ובתוכו נמוע תאנים וגפנים משובחים, ומסרו לארים – שומר שיטפה וישקה את הפרדס, לאחר ימים בא המלך והציץ בפרדס לעקוב מקרוב אחר פעולתיו של השומר, והנה הוא מוצא את השדה, כשהוא מלא קוצים ודרדרים... מה עשה: הביא גננים ופועלים לקצץ ולנכש את הקוצים, והנה, באמצע עבודתם, הם מגלים: "שושנה אחת של וורד" נטל המלך את השושנה והריח בה ושבת נפשו עליו, ואמר: "בשביל שושנה זו ינצל הפרדס..."

כך העולם, הביא הקב"ה פועלים לעובדו ולשומריו, לאחר כ"ז דורות, הציץ הקב"ה בעולמו לראות מה פעל, ומצאו מלא קוצים ודרדרין... "דור אנושי", "דור המבול", "דור הפלגה", מה עשה: הביא פועלים לקוצו שנאמר ה' למבול ישב, "וראה שושנה של וורד" – אלו ישראל בשעה שאמרו "נעשה ונשמע". אמר הקב"ה: בשביל "שושנה" זו ינצל כל הפרדס – בזכות התורה ולומדיה ינצל העולם כולו...

ולכן המנהג לקטף בשושנים וורדים את בתי ישראל בחג זה דווקא, כי בו מצא הקב"ה את שושניו – עם ישראל שהצילו את העולם ע"י קבלת התורה!...

בשם הגה"ק רבי מרדכי בענט זי"ע מוכא: "ותשם בסוף על שפת היאור" (שמות ב' ג) ראיתי בשם דמכאן המנהג להניח עשבים וענפי אילנות ועלים הגדלים עלי מים, דכו' אדר נולד משה, ולפי החשבון מה שכתוב – "ותצפנהו שלושה ירחים, ותשם בסוף אשר על שפת היאור" יוצא בחג השבועות שאז קיבל משה את התורה מסיני!...

לכן שמים פרחים ועשבים הגדלים עלי מים לזכר הצלת משה רבינו מוסר התורה שניצל ביום זה.

בשם הרח"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע מוכתב השאלה: שלכאורה אנו רואים כי הסדר הפוך! "במ"ז שבט" שהוא ר"ה לאילנות – אנו אוכלים פירות, ואילו בעצרת – חג השבועות שאז נידונין על הפירות, – מקשמים באילנות?...

אלא הסביר ואמר הסבר מופלא: אין זה הפוך! זה ממש לפי הסדר! דהיינו, כשרוצים ללכת ולבדוק עין מסויים, ולראות, האם עין זה שווה משהו, מיד מסתכלים על הפירות שלו, לראות איך הם גדלים, האם הם מספיק בשלים, האם הם מספיק מתוקים וערבים, ובכך אפשר לראות ולקבל דיאגנוזה על העין עצמו. אבל לפעמים הדרך היא הפוכה, כשמוציאים פרי מסויים, ורוצים לבדוק, את גודלו, האם זה מספיק גדול, או, כמה זמן הוא יכול לעמוד ולהישאר במידת הטריות שבו. אז הולכים ובדקים את העין שבו גדל, את שורשיו, האם הם מספיק חזקים, האם השקו אותם מספיק.

כן הוא הדבר אצלנו: במ"ז בשבט שהוא ר"ה לאילנות, והאדם עין השדה, אז בשביל לבדוק את האילנות מסתכלים על הפירות – אלו הבנים, לראות עד כמה הם מתוקים, עד כמה הם ערבים, ואז יודעים מה מצבם של האילנות – ההורים, ולכן המנהג לאכול פירות, אבל בעצרת – שבועות יום קבלת התורה, שאז נידונין על הפירות,

כי לעיתים קרובות מורה האדם היתר לעצמו: "כאן אין יכולים להתנהג כמו בבית, כאן מקום הופשי... כאן מדינה הופשית... היום הזה אנו חיים בזמן אחר, אין ביכולתנו לחיות כפי שהיינו לפני עידן ועידנים.. לפיכך נאמר: שיהיו דברי תורה בעיניך, כאילו היום ניתנו. כי התורה תמיד שרירה וקיימת, ותמיד היא עומדת בחידושה!...

להמחשת ענין זה היה מספר את הסיפור הבא: בתקופת המשכילים, היה לאחד מן הרבנים ויכוח עם משכיל מעדת המתחדשים בעניני הדת. בין הדברים אמר לו המשכיל שהוא בטוח שאילו משה רבינו היה חי בתקופתנו בוודאי היה כותב את התורה כפי רוח הזמן... אמר לו הרב, הבה ואספר לך מעשה שהיה:

סוחר אחד שכר בעל עגלה להוביל אותו וסחורתו ליום השוק אשר בלייפציג, והתנה עמו בתנאי כפול ובקניין גמור על פי ההלכה, שאם לא יביאחו למחוז הפצו בזמן, יפסיד את שכר נסיעתו, וגם יצטרך לשלם לו ההפסדים שיגרמו לו על ידי שלא יוכל למכור סחורתו בזמן.

הימים היו ימי חורף, והם עוד לא הרחיקו לצאת מן העיר, ושלג כבד החל לרדת אשר כיסה את עין הארץ, ותעה הבעל עגלה בדרכו, ובדרך נס ועמל רב, הגיע למחוז הפצו, אולם היות ואיחרו את המועד של יום היריד, הפסיד הסוחר הרבה מדמי סחורתו. ה"בעל עגלה" למרות שאיחר את היריד ולא קיים את התנאי, דרש מהסוחר את שכר נסיעתו, אך הסוחר לא רק שמירב לשלם, אלא אף תבע ממנו לשלם לו את ההפסדים כפי שהוסכם בניהם. לאחר דין ודברים ניגשו אל רב העיר שיורה להם מה לעשות. כמובן פסק הרב לטובתו של הסוחר והייב את הבעל עגלה, כששמע הבעל עגלה את הפסק התחיל לזעום ולומר: רבי, מדוע חייבתני בדין, הרי אונס רחמניה פטריה? השיב לו הרב בנחת, "לא אני חייבתיך, אלא תורתנו הק' חייבה אותך, פסקתי על פי דין תורה ואני מה לי כי תלין עלי"... הררה הבעל עגלה קמעא ואמר: יאמר לי הרב מתי ניתנה תורתנו הק' לישראל, באיזה זמן ובאיזה חודש? השיב לו הרב בנחת: וכי מי אינו יודע שהג מתן תורתנו הל בשישי בסיון, כששמע הבעל עגלה זאת קפיץ ואמר ב'למדנותו הרבה':

"בשישי בסיון הייתי נוסע לבטח ולא הייתי מאחר אף רגע! ומתורה שניתנה בסיני בירחי הקייץ אי אפשר לפסוק ולהוציא משפט כחודש טבת... לדידי ברור הדבר כי אילו נתן משה רבינו את התורה בטבת היה כותב לפטור אותי, שכן אז המשפט שונה לחלוטין לפי רוח הזמן, והדין היה בוודאי נוטה לזכותי... סיים הרב את דבריו כבעל עגלה זה – נמשלת גם אתה בעיני, שאתה חושב שהתורה הק' נשתנה ח"ו לפי רוח הזמן..."

עצרת – ביכורים

הרח"ק **בעל הבית ישראל זי"ע** אמר: הטעם שהג "השבועות" נקרא "עצרת", כי ביום קדוש זה יש בו כח לעצור – לאצור (לאסוף) את הקדושה עבור כל השנה, וזאת ע"י קבלת התורה הקדושה!...

הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע פירש את הטעם, מה שנקרא חג השבועות בשם "חג הביכורים": לפי דברי הגמ' (שבת פח') על אותו צדוקי שראה את רב מתעמק ושקוע בלימודו, ומרוב ריכוזו בלימוד, אינו מבחין כי אצבעות ידיו נמעכו תחת רגליו, מחמת שדרך עליהם, ולא עוד, אלא, שדם רב ניגר מאצבעותיו... הרים הצדוקי עליו את קולו, ואמר: "עמא פזיזא", כלומר עם מהיר זריז, ככה הייתם! וככה נשאתם!... כבר בקבלת התורה הקדמתם נעשה לנשמע, מבלי שידעתם מראש מה כתוב בתורה. כך גם אתה, זריז ומהיר בלימודך ואינך שם לב לקורה עמך... וכו' (הגמ' מביאה את דברי רב בחזרה אליו, ע"ש).

לילה, והמונים נצמדו אל הספרים הקדושים, אל הגמרות והשו"ע ללמוד ברתת ובזיע...

לאחר שנים, כשיצא בנו הרח"ק בעל האמרי אמת זי"ע מחדרו בליל שבועות: מלמל בשפתיו את הנאמר (שיר השירים ה. ב) "אני ישנה ולבי ער" וקרא בקול: "ישנה" בגימטריא שס"ה, דהיינו שס"ה ימות החמה, שבכל לילותיהם "אני ישנה", כמו שאמרו חז"ל: לא איברא ליליא אלא לשינתא (עירובין סה.), "ולבי" – חוץ מליל חג השבועות שהוא הלב של כל השנה, שבו אני נשער "ער" כדי לעסוק בתורה...

ידוע סיפור הדברים שמביא השל"ה הק' את מה שאירע בזמנו של הבית יוסף זי"ע והחבריא קדישא שבצפת: שבליל שבועות עסקו בתורה כל הלילה כסדר "תיקון ליל שבועות" המפורסם, בקדושה וטהרה והתעוררות גדול. ובאמצע שהם עוסקים בסדר התיקון, נשמע בפניהם "בת קול משמים" שאומרת: שמעו נא ידידי, המהדרים מן המהדרים, אשריכם בעולם הזה ואשריכם בעולם הבא, אשר שמתם את נפשכם לעטרני בלילה הזה, אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחה לי, ואני מושלכת בעפר, חובקת אשפתות, ועתה על ידי לימודכם החזרתם עטרה ליושנה, התחזקו ידידי, ודעו כי מבני עליה אתם, ואילו הייתם יודעים איך אני בצער כל ימות השנה, לא הייתם מעלים שהוק פביכם, לכן תמשיכו בסדר הלימוד הזה כי בו מונח כמה וכמה סודות, וממשיך לפרט שם את כל המעשה באריכות נפלאה. ומסיים השל"ה: "אשרי עין ראתה כל אלה. על כן כל אחד יקדש ויטהר עצמו בתוספת קדושה וטהרה, וטוב שיזהרו שלא ידברו באותו הלילה בשום לשון חול רק הכל בלשון הקודש...

ובספר פה החיים מובא: וכן כתוב **בשער הכוונות**, שצריך האדם שלא ישן בלילה הזאת כלל, ולחיות כל הלילה נעורים ועוסקים בתורה כנזכר באריכות בהקדמת ספר הזוהר (פר' בראשית ופר' אמור). ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא וכו', ולא עוד, אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההיא תלויה בענין הזה, כי אם לא ישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההיא..."

ובזהר הק' (פר' אמור) – כי הנזהר לו בלילה הזאת מלישון, ויעמוד בסוד ה' ללמוד כל הלילה על משמרת עבודתו מתורה לנביאים וכו' (כסדר התיקון ליל שבועות) יזכה לבנים ובני בנים תלמידי חכמים!... ומכריזים עליו: "ואני זאת בריתי אותם וכו'..."

תיקון ליל שבועות

מסופר על המגיד מדובנא זי"ע, שפעם אחת לפני חג השבועות נודמן לילנא. הזמין אותו הגר"א זי"ע להגות את החג בביתו והיו שניהם ערים כל אותו הלילה. הגר"א עסק בלימוד "תיקון ליל שבועות", ואילו המגיד מדובנא ישב כל הלילה והגה בגמרא, ראה הגר"א את אורחו יושב ועוסק בלימוד הגמרא כבכל ימות השנה ניגש אליו ושאל אותו: "מה טעם אין כבודו קורא ב"תיקון ליל שבועות", כפי המנהג?" אמשול לך משל – החזיר המגיד מדובנא – למה הדבר דומה? לאותם הסוכנים הנוסעים מטעם הסוחרים שבכרכים ו"דוגמאות" בידם, התיכות שונות של ארג מכל מין, ועל פי ה"דוגמאות" האלה הם מוכרים סחורותיהם לסוחרים שבעיירות הקטנות, על מנת להמציא להם אחרי כן, מאת הסיטונאים את הסחורה בהתאם לכמות שהזמינו. כמובן שיש ערך ל"דוגמאות" אלו רק אם במחסני הסיטונאים ישנה סחורה לרוב מכל מין ומין, אבל ה"דוגמא" כשהיא לעצמה, מבלי שתהא במחסן סחורה מן המוכן במידה מספקת – אין לה כל ערך. והנמשל – המשיך המגיד מדובנא את דבריו – בליל שבועות צריכים אנו להראות "דוגמאות" מכל מה שקרינו ושנינו ולמדנו בתורה שבכתב ושבקל פה במושך כל ימות השנה. קטעי הפרשיות והמשניות שב"תיקון ליל שבועות", הן הנה הדוגמאות מכל מין; מתורה, מנביאים ומכתובים, ממשנה תלמוד וכדומה. אבל כל ה"דוגמאות" האלה, יש להן ערך רק כשהן יוצאות מפי רבינו, אשר צבר לו בכל

כשרוצים לראות איך הפירות – הכנים ממשיכים את הדורות הבאים בקבלת ולימוד התורה, צריכים להסתכל ולהביט על האילנות ולראות, האם שורשיהם מספיק חזקים האם השקו את השורשים מספיק במים כדי שיוכלו להעביר הלאה לדורות הבאים... ולכן שמים אילנות...

בדרך צחות אפשר לומר כי באותיות "עש"ב" מרומזים שמות החג, ואלו הן: "עצרת", "שבועות", "ביכורים"...

מסופר על הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע שבשנה אחת נודמן אל ביתו של אחד ממשכילי העיר פרשבורג בערב חג השבועות, וראה את ביתו מעומר בירק כמנהג ישראל. לשנה אחרת שוב נודמן לביתו של זה ולא מצא כל סימן לירק. כשהעיר לבעל הבית על כך, החל הלה לועג ומלגלג על מנהגי ישראל בכלל, ועל המנהג לשטוח ירק בחג השבועות בפרט... כעם עליו החתם סופר ואמר: – דומני כי סוף סוף הצדק אתך. תמה הלה: הכיצד, גם רבנו מודה לדבריו? השיבו החתם סופר: כך הייתה כוונתי: אשתקד עדיין היית "מודה במקצת", לכן היית חייב בשבועות (מלשון שבועה)... לא כן השתא שהנך כבר "כופר הכל" – וכופר הכל פטור מן השבועות...

הרח"ק רבי צבי הירש מאוסטראה זי"ע הסביר, שמנהג שמיחת העשבים הוא לפי מה שמובא בגמרא (עירובין כב.) בעת שהלך רב אדא בר מתנה ללמוד בבית המדרש, אמרה לו אשתו: "ינוקי דידך" – ילדיך "מאי אעביד להו" – מה אעשה בשבילם? כלומר, מה אתן להם לאכול? אמר לה: "מי שלימו קורמי באגמא" – האם נגמרו ירקות הבר הגדלים באגם? כלומר, לכו והביאי להם אוכל מן ההפקר. או כפירוש שני ברש"י: מין קנים לחים שיש בהם חלק רך שאפשר להוציאו, לטוהנו, ולאפות ממנו לחם. כמו כן – המשיך הרח"ק מאוסטראה זי"ע – כשנתן הקב"ה את התורה לישראל, טענו ישראל שאם יעסקו בתורה תמיד מאין תבוא פרנסתם ופרנסת בני ביתם. אמר להם הקב"ה "מי שלימו קרמי באגמא" – האם נגמרו ירקות הבר הגדלים באגם?... ולכן שוטחים עשבים להראות עד כמה צריכים למסור נפש על התורה עד כדי להסתפק בעשבים להחיות נפש כר' אדא בר מתנא הנ"ל...

המנהג לחיות נעורים כל הלילה.

הרח"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע הביא את דברי המדרש הידוע על הפסוק "ויצא משה לקראת האלוקים", שיצא משה להעיר את ישראל משנתם. ולמה ישנו, לפי שראו שהקב"ה מחזר אחר האומות ליתן להם את התורה, התייאשו מלקבלה. הוסיף הרח"ק מברדיטשוב זי"ע על כך, – על ידי זה שאנו נעורים בלילה זה אנו מתקנים את היאוש שהיה בלילה הזה ומבטלים אותו!...

הרח"ק בעל השפת אמת זי"ע הסביר – כי הלימוד בליל שבועות הוא כדי להראות חביבות התורה! כי דרך כל החמדות ותענוגות העולם הזה, שבאות מתוך רעבון, – אדם שמרעיב עצמו אוכל לתאבון, ולהיפך לפי רוב הרגילות מתמעטת האהבה. לא כן היא התורה, שהקב"ה נתן בה תבלין מיוחד, שכל שעוסקים בה ביתר שאת, מתרבה אהבת התורה, כידוע. ולכן נוהגים להיות ערים בלילה הזה כדי להרבות את צימאוננו אל התורה הק' שאנו מקבלים בחג זה...

הוא יפתח לבנו בתורתו!...

מסופר, כי שנה אחת יצא הרח"ק בעל השפת אמת מגור זי"ע מחדרו שע"י בית המדרש, נעמד ואמר לחסידי: אנחנו מבקשים מהקב"ה "הוא יפתח לבנו בתורתו", אך לא רק תפילה יש כאן, אלא גם הבטחה! "הוא יפתח לבנו בתורתו" – על ידי תורתו! המפתח לפתיחת הלב לתורה גנוז בתורה גופה...

ימות השנה סחורה לרוב מכל המינים... ברם, אדם כמוני, שלא קריתי ולא שניתני ולא למדתי כלום ככל השנה, אם אבוא בליל שבועות להראות את ה"דוגמאות" בשעה שמחסני ריק לגמרי, הרי אני מביא עצמי לידי גיחוך...

בשם הרה"ק רבי יוחנן מקרלין זי"ע מובא, שאמר פעם אחת בענין אמירת "תיקון ליל שבועות": אבי זצ"ל לא יכל לסבול את אי אלו האנשים שרוצים להטוף ולומר הרבה תיקון, פעם, אף התבטא ואמר על כך: "מאה כפיות בארשט (חמיצה) בפעם אחת"?

המנהג לאכול מאכלי חלב.

בספר כל בו מובא: נהגו לאכול דבש וחלב בשבועות מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב, כמו שנאמר: דבש וחלב תחת לשונך (שיר השירים ד).

בשם הרה"ק רבי שמשון מאסטרפולי זי"ע מובא דאיתא במדרש, שמונה שמות להר סיני ואחד מהם: "גבנונים", מלשון נקי כגינה, לכן אוכלים גבינה בשבועות כי קיבלנו את התורה על הר ששמו כן.

הרה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע כתב: איתא בזהר הק', ששם"ה לאוין שבתורה מכוונים נגד שם"ה ימות החמה, ובכל יום יש לו את הלאו שכנגדו! (במסכת מכות כג: ובמדרש תנחומא פר' כי תצא מובא: שם"ה מצוות לא תעשה כמנין ימות החמה. ובכל יום ויום שהחמה זורחת עד שהיא שוקעת, צווחת ואומרת לאדם: גורני עליך במוי שהגיע ימך ליום הזה, אל תעבור כי את העבירה הזאת). צא והשוב, ותמצא שמצוות לא תעשה של בשר וחלב היא ה-66 במנין מצוות לא תעשה, והיא מקבילה לחג השבועות שהוא יום ה-66 מראש השנה החדשים - ראש חודש ניסן... עוד נראה, כי מסמיכות הפסוקים "ראשית בכורי אדמתך וגו'" - "לא תבשל גדי בחלב אמו", נרמז שיום הביכורים מכוון נגד הלאו של לא תבשל גדי בחלב אמו. ולכן המנהג לדקדק לאכול מאכלי חלב ומאכלי בשר - כפי הלכותיהן - בהפסק קינוח והדחה, לעשות פעולה ניכרת שאנחנו מקיימים מצוות אזהרת בשר בחלב שהוא נגד יום הביכורים - חג השבועות...

מובא במדרש כשרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל אמרו המלאכים "תנה הודך על השמים", אמר להם הקב"ה כתיב בתורה "לא תבשל גדי בחלב אמו", ואתם כשירדתם למטה אכלתם בשר וחלב אצל אברהם אבינו, שנאמר ויקח המאה וחלב, מיד הודו להקב"ה ונאלצו לסגת מבקשתם. יוצא לנו שכל זה, שישראל זכו בתורה ולא המלאכים, הוא משום שאברהם אבינו נתן להם חלב, ולולא זה, לא היינו מקבלים את התורה. לכן אנו מוסיפים בהג זה נוסף על מאכלי הבשר גם מאכלי חלב, להראות כי בכך אנו ניצחנו וקיבלנו התורה...

בהמשך למעם הנ"ל אפשר להביא את דברי הרה"ק בעל הזכרון אליעזר ממישקולין זי"ע שכתב: דהו הפשט בדברי הפסוק (וירא.יה.ח) "ויקה המאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עומד עליהם תחת העיץ ויאכלו" - דעל ידי שנתן אברהם המאה וחלב ובן בקר יהדיו, "והוא עומד עליהם תחת העיץ ויאכלו" - הצליח אברהם אבינו לעמוד עליהם ולנצח אותם ולהוציא מהם את ה"עיץ" - עץ חיים היא למהזיקים בה שהוא התורה הק'...

עוד מעם אומרים העולם: דהנה החלב גורם לצימאון, (כידוע מהמעשה של יהודית כנס הנוכה המובא בכלבו סימן מד), ואולי לכן אוכלים מאכלי חלב המרמזים על צימאון ביום קבלת התורה, דלעולם לא יאמר אדם די לי בלימוד התורה וקיום המצוות!...

מעם לאכילת מאכלי חלב:

שנה אחת בעת סעודת החלב בשבועות ישב הרה"ק בעל הדברי שמואל מסלונים זי"ע ושאל את חסידיו: תאמרו נא מדוע אוכלים מאכלי חלב בחג השבועות? נענו כמה מזקני החסידים ואמרו כמה וכמה מעמים, נענה הרבי ואמר: בואו ואומר לכם מהו הטעם: אכילת מאכלי החלב, הם לסימן שיהודי צריך להיות רך כחמאה, כמו שאמרו חז"ל (תענית כ:): "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארוז"...

עוד מעם מובא בשו"ת כנף רננה בהקדמה ליו"ד, ע"פ הגמרא (סוטה יב:): ר' אחא בר הנינא אמר אותו היום (שהניחה אמו של משה אותו ביאור) ששה בסיון היה, וכו', "וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות" - מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצרות כולם ולא ינק, לזאת אוכלים מאכלי חלב להורות על דברי הגמרא הנ"ל, שעל שעתיד משה לקבל תורה בסיון ביום זה נמנע מאכול חלב טמא...

הנה"ק מהרש"ם מבערזאן זי"ע כתב, הטעם שנהגו לאכול מאכלי חלב, על פי מה שמובא בירושלמי (פר"ד דר"ה ה"ח), בכל הקרבנות כתיב הטא ובעצרת אין כתיב הטא, (דכתוב במוסף "ושעיר אחד לכפר", ולא כתוב "הטאת"). א"ל הקב"ה כיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא הטאתם. והנה ידוע, שהענין שלא מזכירים לבעל תשובה את הטאוי, היא מהסיבה שאנו לא מסתכלים "מה היה", אלא "מה עכשיו", ובתר השתא אזלינן, ולמדים זאת מ'חלב' שמותר באכילה ושתיה אף שלכאורה נוצר מהדם של הבהמה כמובא בגמרא (נדה פז). דם מעכר ונעשה חלב, ולכאורה היה צריך לאוסרו, אך מכיון שהוא נהפך לדבר אחר, אז מותר, (ועייין במג"א סימן רמ"ז וחי' סימן תס"ז). וזה הסיבה שאנו אוכלים מאכלי חלב בשבועות, להורות דבתר השתא אזלינן - אנו מסתכלים על המצב שנמצא בו כעת האדם וכל העוונות מתכפרים...

הרה"ק מגוסטנין זי"ע היה מסביר את המנהג לאכול "קרעפעלך" בשבועות: כי הרי יש רמז ידוע, שבכל הזמנים ש"מכים", אז המנהג לאכול קרעפעלך! בפורים - המן, בהושענא רבה - הושענות, בערב יום כיפור - כפרות, ואם כן, נשאלת השאלה, מה מכים בשבועות שלכן נוהגים לאכול מאכל זה? אלא התירוץ הוא: דאיתא במסכת קידושין, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין כנגדו, ואם כן, בחג השבועות שמקבלים את התורה שזו התבלין נגד היצר הרע, גם מכים את מה? את היצר הרע...

כשביקש הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע: להדגיש את חשיבות המנהג לאכול מאכלי חלב בשבועות, אך בד בבד לדעת, כי זה לא העיקר... היה מספר את הסיפור הבא בדרך צחות: כשבקרתי באחת מערי השדה בסביבות ניו-יורק לצורך אסיפת כספים לישיבת חכמי לובלין. פגשתי ביהודי עשיר, עם הארץ גדול, אך מתרברב ויהיר עוד יותר. הלה ביקש להפגין בפני את "למדנותו" ונאמנתו למסורת, וסח לי כי היות וכל ימי הספירה משמשים כהכנה לחג השבועות שבו אוכלים מאכלי חלב, לפיכך הריהו נוהג לאכול בכל הספירה לביבות ממולאות בגבינה, בכל לילה מספר הלביבות כמנין הספירה. שאלתי: ומה קורה אם אתה שוכח במקרה לאכול את הלביבות? - אני ממשיך לאכול בלילה הבאה "כלי ברכה" - השיב...

התורה נקנית במסירות נפש.

כל דיבור ודיבור שייצא מפי הקב"ה, פרח נשמתו של ישראל... הוריד הקב"ה מל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם (שבת פחב). שאל הרה"ק בעל השפת אמת זי"ע לכאורה לשם מה היה צורך בזה, הלא יכול היה הקב"ה הכל יכול לעשות שלא תצא נשמתם. אלא כדי לרמוז להם, שכל דבר הקשור עם יהדות ותורה צריך למסירות נפש בכדינות "יצאה נשמתם"!

כן שמעתי מכ"ק מרן האדמו"ר ממישקולין שליט"א לפרש את דברי המשנה (אבות ו.ט.) "אמר ר' יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד וכו' אמר לי רבי מאיזה מקום אתה? אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי רבי, רצונך

שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו, בני אף אם אתה נותן לי כל כסף וזהב, איני דר אלא במקום תורה".

ולכאורה קשה, מה היה איכפת לר' יוסי בן קיסמא לקבל את הצעתו של אותו אדם, ולבוא להפיץ תורה בעירו, הרי באותו כסף יכול היה לבוא לאותה עיר, ולהקים בה ישיבה ומקום תורה לאלפים, ומה הייתה התנגדותו הנחרצת? אלא התירוץ הוא: שלא עם כסף בונים מקום תורה! אלא במסירות נפש!...

ואדרבה! יכול להיות אדם שיחיה בידו כסף וזהב, ואמצעים רבים, אך לא יצליח להקים תורה, כי "הקמת תורה" מוכרחים מסירות נפש אמיתית! בכחינת "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה!" לכן ויותר על הכל, העיקר שיוכל להמשיך במסירות נפש!...

שישו ושישו בשמחת התורה כי היא לנו עוץ ואורה.

ולכאורה קשה הלשון שישו ושמהו "בשמחת" התורה? מהו הלשון "בשמחת" התורה, ולא "שישו ושמהו בתורה"? אלא מסביר הר"ק בעל הבית אברהם מפלוגים זי"ע כך: שהרי ידוע מה שכתוב במדרש, כשרצה הקב"ה ליתן את התורה, הלך קודם כל לאומות העולם והציע להם אותה, אך הם דחו אותה, כידוע. לכן "שישו ושמהו" "בשמחת התורה" – אנחנו שמחים בשמחתה של התורה עצמה, ששמחה וצוהלת על כך שאומות העולם לא קיבלוה, אלא עם ישראל עם הנבחר!...

ויתייצבו בתחתית החר, מלמד שכפה עליהם הקב"ה את החר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם (שבת פ"ח)

הר"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע היה אומר: מפני מה כפה עליהם הקב"ה את החר כגיגית? אלא כדי שתהיה כנסת ישראל מקבלת את התורה באונם, ויהיה לה דין "אנוסה"... ובאנוסה הדין הוא – "לא יוכל לשלחה כל ימיו"... ויהיה הקשר שלנו עם הקב"ה קשר ניצחי שאין להתירו!...

ואילו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע (דיומא דהילולא כידוע בהג השבועות) אמר: הסיבה שכפה הקב"ה עליהם את החר כגיגית, היתה, ללמד את הדורות הבאים שאפילו בשעה שאין לו לאדם התעוררות ללימוד התורה – יכפה על עצמו ללמוד תורה בעל כורחו! שזו סגולת התורה, גם כשזה בתחילה ככפייה... בתוך זמן קצר, הנך מקבל גישמעיק וחיות שמתפשט לכל היום כולו!...

רק בקבלת התורה – הותרנו גם להנות מהעולם הזה!

ידוע שאלת הקדמון מהר"ש מפרימו זי"ע, איך ישראל יכולים להנות מהעולם הזה, דהרי מובא בחז"ל (תנא דבי אליהו זוטא ימ') שיעקב ועשו חלקו ביניהם, דיעקב נטל העולם הבא, ועשו

העולם הזה, ואם כן, בני ישראל שבני יעקב הם, אינם רשאים להנות מן העולם הזה? ומתריץ על פי כמה מאמרי חז"ל: דידועים דברי הגמ' אמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית א, לא) "ויהי ערב ויהי בקר יום הששי", ה' יתירה למה לי? מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מהזיר אתכם לתוהו ובוהו.

וזהו – "השישי", שמשמע השישי המיוחד במקום אחר, והוא שישי בסיון. וידועים גם דברי המדרש, שהקב"ה סבב סביב כל אומות העולם ושכנע אותם לקבל את התורה והם לא הפצו בה, ורק כשהגיע לעם ישראל, אמרו ישר נעשה ונשמע. ולכן נתנה להם הקב"ה.

ואיתא בגמ' (בבא מציעא כז. א) דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מניין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת, שנאמר "כך תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה", ודורשים מכך: מי שאבדה הימנו ומצויה אצל כל אדם, יצתה זו שאבדה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם. ולכן מותרת. יוצא לנו מכך, שעם ישראל – בקבלתם את התורה, בעצם הצילו את כל העולם מתוהו ובוהו – משטפון מוחלט כמו שטפה נהר, ובשטפה נהר הדין הוא, שאבידה שנמצאת שם מותרת, ולכן מכה זה, יכולים עם ישראל להנות גם מהעולם הזה, כי היא היתה כאבידה ששטפה נהר. עכת"ד מהר"ש פרימו.

ועל פי זה הסביר כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א הסבר נפלא במאמרו המפורסם של רבי שמעון בר יוחאי (סוכה מה.ב) – "יכולני לפטור את כל העולם כולו מן הדין". דלכאורה, איך יכול לפטור? ועל איזה "דין" הכוונה? אבל לפי מאמר רבי שמעון בר יוחאי (בבא מציעא כז.א) שהובא לעיל: "דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מניין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת, שנאמר "כך תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה", שעל פי זה גם הוסבר – איך יכולים להנות עם ישראל מהעולם הזה, מובן מאד! שרבי שמעון בר יוחאי סובר כאן לשיטתו ולכן אומר: "יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין" – מאותו דין קשה של קיטרוג גזל – דאיך עם ישראל נהנה מהעולם הזה, אבל לפי שיטתו בכבא מציעא ששטפה נהר מותר, אין שום בעיה, ולכן יכול אני לפטור העולם כולו מן הדין.

גודל מעלת וקדושת היום.

בגודל מעלת קדושת וערכת יום זה, היה הר"ק בעל הדברי ישראל זי"ע מפרש את המשנה המפורסמת: "אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם". דהיינו, "לפני מי" – קודם יום החמישים, שהוא גימטריא "מיו" – אתם מטהרים את עצמכם ומבקשים להיות בבחינת הבא לטהר...! אבל, "ומי" – היינו מיום החמישים "מטהר אתכם" – אני בלבד מטהר אתכם ע"י השפעה וקדושה עליונה היורדת מלמעלה באותו היום לכל אחד ואחד!...

הפצת והדפסת הגליון מוקדש

לעילוי נשמת מרת רחל בת הרב ניסן פריי ע"ה

נלב"ע ב' סיון תשס"ו – ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה הנכבדה

*****

הדפסת והפצת הגליון מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח רבי דוב בעריש בן הרה"צ רבי משה גוטליב זצוק"ל

ד' סיון תש"נ ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו הרה"ח ברוך דוד גוטליב הי"ו – רמת שלמה ירושלים